

Sygn. akt III AUa 1027/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz (spr.)
Sędziowie:	SSA Maria Szaroma SSA Ewa Drzymała
Protokolant:	st.sekr.sądowy Monika Ziarko

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **T. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy T. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VIII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 kwietnia 2013 r. sygn. akt VIII U 1671/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1671/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Krakowie VIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie **T. S.** od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 4 lipca 2012 r. odmawiającej mu prawo do emerytury.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca T. S. ur. (...), zatem na datę wniosku o emeryturę (...)(...)r.) ukończył 60 lat. Nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wnioskodawca w latach 1990 – 1999 pobierał rentę z tytułu niezdolności do pracy.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca udowodnił łączny okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 22 lata, 5 miesięcy i 29 dni. Nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 6 lat, 4 miesiące i 2 dni. Nie rozwiązał też stosunku pracy.

Sąd uznał zatem, że T. S., który osiągnął wiek emerytalny na dzień złożenia wniosku o emeryturę i nie przystąpił do OFE - nie spełnił pozostałych ustawowych przesłanek określonych w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. nr.153, poz.1227 z 2009 r. ze zm.) do przyznania mu emerytury, ponieważ nie wykazał okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 27 cytowanej ustawy, tj. 25 lat na dzień 1 stycznia 1999 r. oraz 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, a zatem odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu, organ rentowy prawidłowo wyliczył, że wnioskodawca nie wykazał co najmniej 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego, w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz.U. nr. 237, poz. 1412 z 2011 r.) na podstawie przepisów art. 6 i 7 cytowanej wyżej ustawy, zawierających zamknięty katalog okresów składkowych i nieskładkowych. Dlatego też brak podstaw do uwzględnienia jako okresu składkowego i nieskładkowego okresu pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy. A wobec braku jednego z łącznych warunków – przesądzającego o braku prawa do emerytury, Sąd nie prowadził dalszego postępowania w kierunku potwierdzenia innych okresów pracy w szczególnych warunkach – jako bezcelowego.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca T. S. i zarzucił, że nie zgadza się z uzasadnieniem tego wyroku. Podniósł, że dostarczył do Sądu dokument potwierdzający rozwiązanie umowy o pracę, dostarczył też zaświadczenie, stwierdzające że był pracownikiem, a nie członkiem Spółdzielni, co pozwala na uwzględnienie jego pracy w szczególnych warunkach. Apelujący podał też, że w związku z 25 letnim stażem pracy do 1 stycznia 1999 r. nie dostarczył oświadczenia o pracy w gospodarstwie rolnym zmarłego ojca, pozostając w przeświadczeniu, że Sąd zaliczy mu okres pobierania renty jako składkowy, a dokumenty potwierdzające jego pracę w gospodarstwie rolnym w w.w latach przedłoży na rozprawę apelacyjną. Wniósł o wnikliwą weryfikację wszystkich dokumentów.

W uzupełnieniu apelacji wnioskodawca podniósł, że błędne jest pominięcie przez Sąd Okręgowy okresu od 3 kwietnia 1992 r. do 15 listopada 1994 r. (tj. 2 lata 7 miesięcy i 13 dni), kiedy to pracował na gospodarstwie rolnym rodziców, gdyż uwzględnienie tego okresu umożliwi mu na dopełnienie wymogu posiadania 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Na dowód czego przedłożył protokoły przesłuchania świadków M. S. i B. M., zaświadczenie KRUS z dnia 9 maja 2013 r. oraz zaświadczenie Starosty (...) z dnia 9 maja 2013 r.

Zarzucił też, że błędne jest pominięcie przez Sąd jego okresu pracy w K., bowiem z zaświadczenia wydanego przez likwidatora jasno wynika, że nie był on członkiem K., lecz pracownikiem najemnym zatrudnionym na stanowisku kierowcy ciągnika. Jak wynika to z tabeli organu rentowego, jest to 10 lat, 10 miesięcy i 32 dni okresów składkowych. Uwzględnienie tego okresu pracy pozwoli mu spełnić wymóg posiadania 15 lat pracy w szczególnych warunkach (Dział VIII pkt.3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze).

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja jest niezasadniona.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia kwestii, czy wnioskodawca T. S. spełnił przesłanki do nabycia wcześniejszej emerytury w trybie art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227), a w szczególności, czy posiada wymagany staż pracy

Stosownie do treści art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dla ubezpieczonego urodzonego po 31 grudnia 1948 r. będącego pracownikiem warunkiem nabycia prawa do wcześniejszej emerytury jest osiągnięcie wieku przewidzianego m.in. w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.), osiągnęli; 1) Okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat oraz 2) Okres składkowy i nieskładkowy o którym mowa w

art. 27, tj. 25 lat. Emerytura przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do OFE (lub stosowny wniosek przekazanie środków zgromadzonych na rachunku OFE).

Wiek emerytalny pracowników wykonujących pracę w warunkach szczególnych określa, zgodnie z art. 32 ust. 4 ostatnio powołanej ustawy, rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43, ze zm.). Stosownie do § 4 ust. 1 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Z powołanych wyżej przepisów jednoznacznie wynika, że wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury ze względu na pracę w warunkach szczególnych muszą być spełnione łącznie, a niespełnienie którejkolwiek z nich wyłącza możliwość przyznania prawa do tego świadczenia. Zgodnie bowiem z art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do świadczeń określonych w tej ustawie powstaje z dniem spełnienia się wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia. Na wniosek osoby uprawnionej organ rentowy wydaje wówczas decyzję o przyznaniu prawa. Niespełnienie przez pracownika ustawowych warunków koniecznych do przyznania świadczenia skutkuje wydaniem decyzji odmownej. Rozwiązanie stosunku pracy (w stanie prawnym obowiązującym do dnia 31 grudnia 2012 r.) jest natomiast niezbędnym warunkiem nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W rozpoznawanej sprawie zostało wykazane, że jakkolwiek wnioskodawca na dzień złożenia wniosku o prawo do świadczenia emerytalnego nie rozwiązał stosunku pracy, jednakże w trakcie postępowania sądowego przed Sądem pierwszej instancji, podał że rozwiązał stosunek pracy, lecz nie przedłożył świadectwa pracy, a na rozprawie apelacyjnej potwierdził tę okoliczność.

Odnosnie kwestii uzupełnienia brakującego ogólnego okresu stażu zatrudnienia okresem pracy w gospodarstwie rolnym, czego domaga się apelujący, to stwierdzić należy, że w istocie przepis art. 10 ust. 1 pkt 3 w/w ustawy statuuje, iż przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe ustalone na zasadach określonych w art. 5 – 7 są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Zaliczenie do stażu pracy w gospodarstwie rolnym jest więc możliwe, jeżeli spełnione zostaną kryteria „domownika” określone przepisem art. 6 pkt. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tj. Dz.U. nr. 7, poz. 25 z 1998 r. ze zm.) oraz praca w gospodarstwie rolnym musi być wykonywana w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie. Okresy te traktuje się jako składkowe, o ile w czasie podlegania zaopatrzeniu emerytalnemu rolników tj. od dnia 1 stycznia 1978 r. (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2003 r., II UK 51/02 – OSNP 2004/7/ 127), a potem ubezpieczeniu społecznemu rolników (t. od dnia 1 stycznia 1983 r.) ubezpieczony opłacał składki na to ubezpieczenie, albo mając ukończone 16 lat prowadził, lub pracował w gospodarstwie rolnym.

Zwrócić przy tym uwagę należy, iż okresy powyższe służą wyłącznie do uzupełnienia brakującego okresu ubezpieczenia wymaganego do uzyskania emerytury lub renty z powszechnego systemu, co oznacza że przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno – rentowych okresy pracy rolniczej bierze się pod uwagę dopiero po uwzględnieniu wszystkich udokumentowanych okresów składkowych i nieskładkowych. Jeżeli zatem z okresem pracy rolniczej zbiega się jakiś inny okres ubezpieczenia (składkowy lub nieskładkowy), to do nabycia prawa do emerytury zaliczyć należy okres składkowy lub nieskładkowy (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2004 r., II UK 59/04 – OSNP 2005/13/195). Z zaświadczenia KRUS P. Terenowej w W. z dnia 9 maja 2013 r. jasno wynika, że T. S. na dzień 9 maja 2013 r. nie figuruje w ewidencji osób podlegających ubezpieczeniu w KRUS. W okresie od 1 stycznia 1992 r. do 15 listopada 1994 r. nie spełniał warunków do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników, gdyż posiadał ustalone

prawo do renty z ZUS. A w tym stanie rzeczy uznać należy, że sporny okres prawidłowo nie został doliczony do ogólnego stażu pracy apelującego.

Podkreślenia wymaga także, iż jakkolwiek Sąd pierwszej instancji nie odniósł się do przedłożonych przez wnioskodawcę na rozprawie w dniu 16 kwietnia 2013 r. zeznań świadków stanowiących dowód na okoliczność pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 5 grudnia 1975 r. do 31 grudnia 1976 r., to przy założeniu że ten okres 1 roku zostałby uwzględniony jako uzupełniający, to i tak apelujący nie spełniłby wymaganej przesłanki 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego, bowiem łącznie wykazałby 23 lata 5 miesięcy i 29 dni.

Powyższe oznacza, że ubezpieczony nie spełnił wszystkich przesłanek określonych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, których łączne spełnienie warunkuje przyznanie prawa do emerytury. Skutkiem powyższego ustalenia jest stwierdzenie, że roszczenie wnioskodawcy o emeryturę jest bezzasadne, a więc oddalenie jego odwołania przez sąd I instancji było w pełni uzasadnione.

W tej sytuacji w istocie zbędnym stało się badanie spełnienia przez wnioskodawcę pozostałych przesłanek do uzyskania prawa do emerytury. Wobec nie wykazania 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego, kwestia posiadania przez niego wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach stała się bezprzedmiotowa, a żądanie wydania wyroku przyznającego mu prawa do emerytury z ustaleniem, że posiada on wymagany staż pracy w szczególnych warunkach, jako jednej z kilku przesłanek prawa do emerytury, określonego w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które muszą być spełnione łącznie, było niedopuszczalne. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, roszczenie o świadczenie (np. emeryturę) wyprzedza roszczenie o ustalenie, skutkiem czego nie jest możliwe wydanie wyroku ustalającego istnienie którejś z przesłanek prawa do świadczenia.

Odmowna decyzja organu rentowego była zatem prawidłowa. Sąd I instancji po ustaleniu, że ubezpieczony nie osiągnął 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego, nie miał zatem obowiązku prowadzenia postępowania celem ustalenia spełnienia pozostałych przesłanek przyznania świadczenia.

W miejscu należy z całą mocą podkreślić, iż przedmiotem żądania apelującego było przyznanie wcześniejszej emerytury, a nie ustalenie prawa do spornego świadczenia w przyszłości. Z materiału zgromadzonego w sprawie niniejszej jednoznacznie wynika, że ubezpieczony w dniu 4 czerwca 2012 r. złożył wniosek o przyznanie emerytury, a następnie odwołał się od decyzji organu rentowego, który odmówił przyznania tego świadczenia, zakreślając w ten sposób przedmiot sporu i co z tym związane, granice zaskarżenia. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot żądania (sporu) jest bowiem określony treścią decyzji organu rentowego, od której odwołanie wszczyna postępowanie przed sądem, co oznacza, że przedmiotem oceny sądu w sprawie dotyczącej przyznania emerytury, jest prawo do tego świadczenia, nie zaś poszczególne przesłanki, od spełnienia których przepisy prawa uzależniają przyznanie tego świadczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99 - OSNP 2000, nr 15, poz. 601; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2000 r., II UKN 685/99 - OSNP 2000, nr 5, poz. 121; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2009 r., II UK 234/08 - LEX nr 553692 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 r., II UZ 1/11 - LEX nr 844747). Należy z całą mocą podkreślić, iż w postępowaniu odrębnym w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, toczącym się z odwołania od decyzji organu rentowego, wydanej na wniosek o przyznanie emerytury, niedopuszczalne jest przedmiotowe przekształcenie roszczenia w trybie art. 193 k.p.c. poprzez żądanie ustalenia tylko niektórych przesłanek warunkujących prawo do tego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2010 r., II UK 108/10 - LEX nr 688682).

Poza sporem pozostaje, że T. S. spełnił warunek wieku, gdyż 60 lat ukończył w dniu(...) i przyznał na rozprawie przed Sądem Okręgowym w dniu 18 grudnia 2012 r., a następnie przed Sądem Apelacyjnym, iż rozwiązał stosunek pracy, lecz nie przedłożył na tę okoliczność świadectwa pracy, lecz T. S. nie wykazał w szczególności, że legitymuje się wymaganym ogólnym okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym 25 lat.

Zarzuty zawarte w apelacji nie zasługują na uwzględnienie, bowiem stanowią w istocie polemikę z dokonanymi przez Sąd pierwszej instancji ustaleniami i ich oceną, natomiast nie zostały wskazane żadne dowody mogące wzruszyć zaskarżone rozstrzygnięcie.

W tym stanie rzeczy, skoro zaskarżony wyrok odpowiada prawu, dlatego też apelacja jako nieuzasadniona podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.